

Sestavine komunikacijskega konteksta, s katerimi so jezikovne sestavine medsebojno prilagodljive, Verschueren poimenuje *kontekstualni korelati prilagodljivosti* ter jih v grobem razvrsti v štiri glavne kategorije: fizični, socialni, kognitivni in jezikovni kontekst.

Kateri so *specifični korelati pedagoškega konteksta*, ki sopogojujejo/sooblikujejo pedagoški diskurz? V grobem bi lahko rekli, da gre za institucionalni kontekst vnaprej določenih vlog in prostora ter odmerjenega časa, v katerem naj bi učitelj kar najučinkoviteje koordiniral sooblikovanje/usvajanje znanja pri učencih. *Fizični kontekst* zajema krajevne in časovne omejitve. *Z vidika kraja* učni proces največkrat poteka v razredu, lahko pa tudi izven njega (knjižnica, dom, ekskurzije, obiski razstav in predstav). Krajevni vidik delno zajema različne prostorske oblike organiziranja pouka (delo v skupinah, posebni sedežni red, virtualne učne skupine). *S časovne perspektive* na oblikovanje komunikacije v šoli vpliva časovna omejenost, in sicer tako v smislu ene učne ure kot v smislu šolskega leta. Fizični kontekst nadalje zajema tudi različne vrste *učnih pripomočkov in virov*, kot so referenčne knjige, dokumentarni viri, audio- in/ali videoposnetki, strokovni gosti, računalnik in dostop do interneta itd. *Družbeni kontekst* se nanaša na družbene vloge in odnose. *Učitelj* sam ali ob pomoči različnih drugih učnih pripomočkov in virov nastopa kot strokovno usposobljen vir znanja, kot didaktično usposobljen koordinator različnih oblik učnega procesa in nenazadnje tudi kot ocenjevalec. *Učenci* so v poziciji tistega, ki mora nova znanja kritično usvajati, to pomeni jih obvladovati na podlagi kritične presoje. V učni proces vstopajo z različnim predznanjem in prav zaradi tega lahko včasih nastopajo tudi kot vir novih znanj. Na učno komunikacijo nadalje vpliva starost pa tudi druge posebnosti učencev (posebne potrebe, število učencev v skupini/skupinah, učenčeve navade in obnašanje itd.). *Z vidika širšega družbenega konteksta* (sistemov, odnosov, kategorij) pa tako na katalog znanj kot interpretacijo določenih posameznih znanj vplivajo ekonomsko-politični, kulturni, verski in vrednostni sistemi, spol itd. Čeprav večina družbenih dejavnikov v smislu zagotavljanja enakih možnosti ne bi smela vplivati na učni proces, ostajajo predmet opazovanja predvsem kritično naravnanih analiz. V smislu akumulirane skupne vednosti bi katalog znanj mogoče lažje umestili v družbeni kot *kognitivni kontekst*. Slednji se nanaša na domnevna mentalna stanja (kognitivne procese, spomin, motivacijo, intence, potrebe, želje, vidike osebnosti, emocije, prepričanja). Seveda lahko pri vseh teh dejavnikih, tako kot smo to omenili za znanje, izpostavljammo njihovo družbeno naravo, kolikor jih interpretiramo